

verslag

Klankbordgroep Gezondheid en PFAS rond Chemours en Westerschelde

Omschrijving	Eerste bijeenkomst
Vergaderdatum en - tijd	11 juni 2026 om 10:00
Vergaderplaats	Rotterdam

Welkom en opening

De voorzitter opent de eerste bijeenkomst van de klankbordgroep Gezondheid en PFAS rond Chemours en Westerschelde. De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De aanwezigen stellen zich voor. Aan tafel zitten de leden van de klankbordgroep en medewerkers van het RIVM. De klankbordgroep bestaat uit vertegenwoordigers namens lokale overheden, leden namens belangen- of actiegroepen en leden die deelnemen als niet-verenigde inwoners uit de omgeving van Chemours en de Westerschelde. De niet-verenigde inwoners uit de omgeving van Chemours waren vandaag verhinderd evenals de vereniging 'Vrouwen van Nu'. De deelnemers hebben uiteenlopende achtergronden. Zij delen zorgen over de gezondheidsgevolgen van PFAS en een sterke motivatie om bij te dragen aan oplossingen en betere bescherming van mens, dier en milieu. De voorzitter benadrukt dat deze combinatie van deskundigheid, ervaring en betrokkenheid belangrijk is voor het werk van de klankbordgroep.

Klankbordgroep Gezondheid en PFAS rond Chemours en Westerschelde

De voorzitter licht toe waarom de klankbordgroep is ingesteld. In 2024 voerde het RIVM in de regio rond Chemours en de Westerschelde een verkenning uit naar wat de inwoners van deze regio's belangrijk vinden als het gaat om PFAS en hun gezondheid.

Op basis van de uitkomsten van deze verkenning is, op verzoek van de ministeries van Infrastructuur en Waterstaat (IenW) en Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het onderzoek "Gezondheid en PFAS rond Chemours en Westerschelde" gestart.

De klankbordgroep heeft als doel om het onderzoek en de communicatie aan te laten sluiten bij de behoefte van de inwoners van de regio's. De deelnemers wordt gevraagd om hun mening te geven en om hun kennis en ideeën te delen over het onderzoek en de communicatie. Bijvoorbeeld

over het projectplan en tussen- of eindproducten en de (communicatie en invloed van) onzekerheden. Het RIVM benadrukt dat er wordt gestreefd naar maximale transparantie; als iets niet meegenomen kan worden, wordt dat onderbouwd teruggekoppeld aan de klankbordgroep.

Datum
11 juni 2026

Toelichting onderzoeksoopzet

Het RIVM licht het huidige onderzoek en de recente voorgeschiedenis toe. Voor de inhoud van de toelichting die tijdens de vergadering is gegeven, wordt in dit verslag verwezen naar de [publicatie](#) uit 2024 en bijgevoegde powerpoint presentatie [11-06-2026 Gezondheid en PFAS rond Chemours en Westerschelde FINAL.pdf](#).

Het huidige onderzoek richt zich op de vraag of er in de regio's rond Chemours en de Westerschelde signalen zijn van een afwijkende gezondheidssituatie die kan samenhangen met PFAS-blootstelling. Dit onderzoek wordt uitgewerkt in vier onderdelen:

1. een literatuurstudie,
2. duiding van PFAS bloedwaarden,
3. onderzoek naar de gezondheidssituatie, en
4. een integrale beoordeling en afsluitend advies.

Communicatie is een expliciet aandachtspunt: informatie moet begrijpelijk, betrouwbaar, transparant en goed vindbaar zijn.

Bij het verder vormgeven van het onderzoeksplan zijn de geografische afbakening van de onderzoeksgebieden en de periode waarover gegevens worden geanalyseerd belangrijke keuzes die nog gemaakt worden. Daarnaast moet nog worden vastgelegd welke statistische methoden worden toegepast.

Inventarisatie eerste aandachtspunten

Naar aanleiding van de toelichting op het onderzoek worden de volgende punten naar voren gebracht:

1. Mentale gezondheid

De leden geven aan het belangrijk te vinden dat mentale gezondheidseffecten van PFAS worden meegenomen in het onderzoek. Het RIVM reageert dat dit samenhangt met de beschikbaarheid van wetenschappelijke literatuur over PFAS en mentale effecten. Dit lijkt beperkt, en daardoor is het waarschijnlijk lastig om deze mee te nemen in het onderzoek. Er is recent een literatuurstudie gedaan naar de vraag of het wel of niet kennen van je PFAS-bloedwaarde mentale effecten kan hebben; de resultaten van dit onderzoek zijn nog niet gepubliceerd.

2. Sea spray/ zeeschuim

PFAS komt ook voor in zeeschuim en kan via de wind het land op waaien. De groep geeft mee dat het daarom belangrijk is dat sea spray en zeeschuim als mogelijke bronnen van PFAS blootstelling worden

meegewogen bij de gebiedsafbakening, met name voor bewoners vlak bij de kust.

Datum
11 juni 2026

3. Beperkingen van data en onderzoek

In de vergadering leeft de zorg dat ook na dit onderzoek gezondheidseffecten niet duidelijk aan PFAS kunnen worden toegeschreven. Er komt naar voren dat er behoefte is aan uitleg hoe verhoogde PFAS concentraties in het bloed worden geïnterpreteerd. Er is behoefte aan een uitspraak over hoe gezondheidssuitkomsten in verband staan met PFAS. De onderzoekers van het RIVM geven aan dat er beperkingen zijn omdat niet alle gezondheidseffecten landelijk worden geregistreerd. Dit bemoeilijkt het onderzoek, wat de conclusies beperkt. Vooral over vroege effecten op de lever en het immuunsysteem zijn weinig data beschikbaar, terwijl dit volgens de groep juist plekken zijn waar eerste effecten van PFAS in het lichaam te verwachten zijn. De noodzaak om te zoeken naar "kantelpunten" in gezondheid (momenten waarop effecten zichtbaar worden) wordt benadrukt.

Het RIVM benadrukt dat PFAS één van de factoren is die de kans op ziekte kan vergroten, maar niet de enige. Of iemand ziek wordt, hangt ook af van veel andere factoren, zoals erfelijkheid, leefstijl (voeding en beweging), andere milieu-invloeden, sociaal economische omstandigheden en of iemand andere ziekten heeft. Het is moeilijk om te zeggen dat een gezondheidseffect alléén veroorzaakt wordt door de blootstelling aan PFAS. Dit onderzoek is een eerste stap om inzicht te krijgen in of bepaalde gezondheidseffecten die samenhangen met PFAS vaker voorkomen in de regio's. Dit is belangrijk omdat we dat nu niet weten. Als de blootstelling aan PFAS in de regio's ook hoger is dan in de rest van Nederland dan is dat een signaal dat verder onderzocht kan worden.

4. TFA (trifluorazijnzuur)

Opgemerkt wordt dat TFA recent officieel als reprotoxisch (schadelijk voor de voortplanting) is aangemerkt, en er wordt gevraagd hier aandacht aan te besteden. Het RIVM licht toe dat TFA niet standaard deel uitmaakt van het PFAS-onderzoeksprogramma omdat het een andere analysemethode vraagt dan de meeste PFAS. Het RIVM is in overleg met opdrachtgevers om te verkennen of aanvullend onderzoek naar TFA mogelijk is.

5. Samenhang tussen PFAS-projecten bij het RIVM

Om versnippering van PFAS-onderzoek te voorkomen is er binnen het RIVM een PFAS-coördinator en een interne stuurgroep die overzicht houdt over alle PFAS-projecten. Daarnaast is er regelmatig overleg met ministeries om ervoor te zorgen dat projecten goed op elkaar aansluiten.

6. Onderzoek en beleid

Leden benadrukken dat dit onderzoek geen reden mag zijn om andere noodzakelijke acties tegen PFAS uit te stellen. Echter, het RIVM is een onderzoeksinstituut en gaat niet over het nemen van acties zoals het stoppen van de productie of lozing van PFAS; die besluiten worden op nationaal, Europees en internationaal niveau genomen. Met de kennis uit het onderzoek wil het RIVM de beleidsdiscussie wel zo goed mogelijk

ondersteunen. Het RIVM werkt samen met vier andere landen aan een restrictie om het gebruik en de productie van PFAS in de Europese Unie uit te faseren.

Datum
11 juni 2026

7. Rol van ministeries

Ministeries maken geen deel uit van de klankbordgroep; hiermee blijft het perspectief van inwoners en regionale partijen centraal staan. Zij worden wel voortdurend geïnformeerd en ontvangen de verslagen. Eventuele politieke of beleidsmatige acties liggen bij hen.

8. Communicatie

De klankbordgroep onderstreept dat communicatie richting inwoners en andere doelgroepen een cruciale rol speelt. Naar voren komt dat lokale overheden worden gezien als belangrijke partners bij het communiceren over (de resultaten van) het onderzoek. Een voorbeeld is een gemeentelijke website van Dordrecht en omgeving over PFAS waar complexe informatie samen met inwoners in begrijpelijke taal wordt uitgewerkt: www.pfasinfo.nl. GGD'en hebben een eigen PFAS-projectgroep en kunnen een sleutelrol spelen bij de regionale vertaling van informatie. Proactieve communicatie wordt gezien als essentieel; niet alleen reageren op vragen, maar ook zelf actief informeren. Het RIVM benoemt uit eigen ervaring een voorbeeld dat actief informeren soms lastiger is dan verwacht. Zo was het in een eerder uitgevoerd onderzoek niet mogelijk om aan deelnemers van een enquête de resultaten terug te koppelen omdat contactgegevens vanwege privacywetgeving niet bewaard mochten worden.

Los van dit project loopt er binnen het RIVM een traject om de communicatie op het thema PFAS te verbeteren. Er wordt nog niet structureel bij alle doelgroepen getoetst of informatie begrijpelijk is. In de klankbordgroep wordt opgemerkt dat meerdere organisaties PFAS-websites beheren, de leden van de klankbordgroep zouden willen dat deze elkaar beter vinden en naar elkaar doorverwijzen. Het RIVM werkt aan verbetering van de eigen website en wil daar ook verwijzingen opnemen naar andere betrouwbare bronnen. Als laatste wordt opgemerkt dat regionale media kunnen helpen bij de informatievoorziening en het stellen van kritische vragen; het PFAS-dossier van omroep Zeeland wordt als voorbeeld genoemd.

Vervolg en planning

De werkwijze van de klankbordgroep wordt besproken aan de hand van een document met werkafspraken. Een aantal belangrijkste punten daaruit zijn:

- De klankbordgroep onderschrijft het uitgangspunt dat de voorzitter aangeeft, namelijk dat er in vertrouwen met elkaar gewerkt zal worden. Kenmerken hiervan zijn (o.a.): open het gesprek met elkaar voeren, elkaar laten uitspreken, luisteren naar andere meningen en transparant zijn in keuzes.

- De klankbordgroep loopt in principe tot eind december 2027. Bijeenkomsten worden met een datumplanner in overleg gepland, met als streven dat alle leden fysiek of online kunnen deelnemen.
- Twee weken leestijd voor documenten voorafgaand aan een bijeenkomst wordt als voldoende beschouwd.
- Van elke bijeenkomst wordt een verslag gemaakt. Na akkoord wordt dit geanonimiseerd op de RIVM-website geplaatst; leden worden daar niet met naam maar per organisatie genoemd.
- Leden doen geen uitingen over wat in de klankbordgroep wordt besproken via sociale media en beantwoorden niet op eigen initiatief vragen van journalisten of andere belanghebbenden hierover.
- Geheimhouding wordt benadrukt: leden gaan zorgvuldig en vertrouwelijk met informatie om. Gedeelde documenten mogen niet in AI-tools worden geüpload. Stukken die onder embargo worden gedeeld mogen niet verder worden verspreid.

Datum
11 juni 2026

Rondvraag en afsluiting

In de rondvraag wordt vooruitgekeken naar de volgende bijeenkomst, naar verwachting in september of begin oktober 2026.

De voorzitter sluit af met een dankwoord aan alle leden voor hun aanwezigheid en de inhoudelijke inbreng.